

UNITÁRIUS KÖZLÖNY.

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE
KIADJA A DÁVID FERENCZ EGYLET.

Szerkesztik: Nagy Lajos és Boros György.

Megjelenik havanként egyszer. Ára 1 frt 20 kr. Egyes szám ára 12 kr.

A Jézus feltámadott.

Tanítványok kicsiny serge	Utána Pál a mint veszi,
Csüggedezik leveretve,	Az örömhirt tovább viszi,
Mert a mester elvérezett,	Pogányok közt meg-megállva,
Keresztre felfeszítettet,	Csak a Krisztust prédikálja,
Mielőtt még — a mint várták —	S népek ajkán szól az ének:
Felépíté az orszagát,	Dicsőség a nagy Istennek,
Árulója akadott.	A Jézus feltámadott.

De imé már harmadnapra,	Azóta sok idő telt el,
— Akkoriban csuda vala —	Nagy nemzetek enyésztek el;
Dobban a sziv, kél az eszme,	De Jézus él, uralkodik,
Nyilik a kis sereg szeme,	Szellemével egyre hódít,
S felhangzik az örömenek:	S milliók közt zeng az ének:
Dicsőség a nagy Istennek,	Dicsőség a nagy Istennek,
A Jézus feltámadott.	A Jézus feltámadott.

Elől Péter — most már szikra —	Ölbe veszi a kisedet,
Lelkesülten áll a sikra,	Meggyógyítja a beteget,
Egyetlenegy beszédével	Az éhesnek kenyeret ad,
Az egyházat építi fel,	Segíti a szegényt, árvát,
S a nép ajkán száll az ének:	Hogyne zengne örömenek:
Dicsőség a nagy Istennek,	Dicsőség a nagy Istennek,
A Jézus feltámadott.	A Jézus feltámadott.

Nagy Lajos.

Jelen számot egy negyed ivvel meg bővítettük.

Jézus feltámadása.

A husvét ünnepét annak emlékére ünnepeljük, hogy, a mint mondani szokták, Jézus feltámadott, vagyis hogy halála után újból megjelent az életben. Jézusnak a halálból feltámadása nem teszi azt, a mit gyakran hirdetni és hinni szoktak, hogy az ő földi teste a sírból ki jött volna s hogy aztán korábbi életét ismét tovább folytatta. Ha a Jézus feltámadása ebből állott volna, akkor semmivel sem volna több értéke a Lázár életre jövetelénél. Ebben az esetben pedig már nem feltámadás, hanem csupán a tetszhalálból való feléledés volna. Ismét ki kellene hogy bontakozzék földi testéből, vagyis újra meg kellene hogy haljon. De Jézus, ki a halálból feltámadott, többé meg nem hal; a halálnak nincs hatalma felette.

A Jézus feltámadása lényegileg abból állott, hogy ő a halál után megmutatta magát tanítványainak, s hogy azok teljesen megvoltak győződve arról, hogy ő él, és pedig hogy felsőbb rendű állapotban él. Jézus ugyanolyan volt hozzájuk, mint az előtt; éppen úgy szerette, úgy érezett velők s úgy segítette őket mint az előtt. Mindig közelükben volt. Ő általa az égből Isteni erő szállott rájuk. S ők hitték, hogy midőn a halál elközeleg, Jézus maga mellé veszi őket abba a felsőbb rendű világba, a melybe ő elköltözött. És ez a hit eloszlatta a haláltól való félelmöket, s el minden kétségüket az iránt, hogy az Isten valósággal olyan közel van hozzájuk, a hogy azt Jézus tanította. Jézus felszállott a menybe a maga Atyjához és az ők Atyjokhoz s mégis velők volt mindig, egészen a világ végéig. Ezt értem a Jézus feltámadása alatt.

De kérdezzük meg továbbá, hogy mi okon hihető az, hogy a feltámadás valóságos volt? A kereszténység Jézussal együtt meghalt és a Jézus sirjába temettetett. Ha Jézus fel nem támadott volna, a kereszténység soha többé meg nem jelent volna a földön. De Krisztus feltámadott s ime a kereszténység alig hét hét multán teljes mértékben fellépik s Jeruzsálemben egy nap alatt 3000 embert hódít meg. Honnan állott elé ez az új lelkesedés, ez az erős meggyőződés, ez az ellenállhatlan elhatározás, holott magok a tanítványok kevés idővel ezelőtt olyan erőtelenek, olyan hitetlenek voltak? A kérdésre mindenik ugyanazt a választ adta: „A mester feltámadott és megjelent nekünk, megmutatta magát s ismét vissza tért az égi országba.“ Első prédikálások csak erről szóltak. Munkájuk egyelőre csak arra terjedt ki, hogy „bizonyosságot tegyenek a Krisztus feltámadásáról“. Később kiterjedt pré-

dikálások az egész evangéliumra. Az a tudat, hogy ők mesterükkel együtt vannak, meggyőződésüket szilárdá, hitüket erőse tette, s lelkeket megnyitotta, hogy a szentlélek szózatát megértsék s így minden igazságra eljussanak. Értelmök naponta tisztább meg tisztább lett, hitök nőtt és erősödött mignem oda jutottak, hogy a szeretet és reménység evangéliumát predikálni kezdték, görögnek, barbárnak, zsidónak és pogánynak egyaránt.

A Jézus feltámadásának van még egy más bizonyítéka is. Ez a bizonyíték pedig a halhatatlanságnak az az új érzete, mely ezután felébredt bennök. A halhatatlanságban vagyis egy jövő életben való hit csaknem általános volt eddig is. Minden nép hitte, hogy az ember élete egy más világban tovább folytatódik. De ez a hit a kereszténység létrejöttével új alakot nyert, vagyis olyan szilárd meggyőződéssé vált, hogy már a földi életben befolyást gyakorolt az emberek meggyőződésére és jellemére. A láthatatlan világban való hit a keresztény családokba is bejutott s ott lelkesítő és vidámitó befolyást gyakorolt. Azokat, kik kísértetben voltak segítette, a bánatban kesergőket megvigasztalta, a megtört szívek keblébe a boldog reménység szikráját csepegtette. Ebből lelkesedést és bátorságot merített az apostol éppen úgy, mint a mártír. Még a szolgálásban sinlődőknek is égi vigaszt és lelki örömet tudott nyújtani. Olyan volt ez a hit az emberek között, mint Jézus sirjában az angyalok; oda állott a kedves gyermektől megfosztott szülő mellé és vigasztalója lett.

Ez a hit a világot új világgá változtatta, az által a remény által, a melyet felébresztett. Olyan lett ez a hit, mint az élet vize, mely az Isten trónjánál fakad s aztán az élet pusztaságait benedvesíti s azokon a reménység viritó rózsáit fakasztja. Ez betöltötte azt a nagy űrt, a mely elválasztotta ezt a világot a jövő világtól, s minket a mélységből felemelt oda, a hol Krisztussal együtt menyei helyen ülhetünk. Éppen ezért e husvét vasárnapján mi is így szólhatunk az apostollal: Áldott legyen az Isten a mi Urunk Jézus Krisztusnak atyja, ki az ő nagy irgalmasságából ujonnan szült minket az élő reménységre, a Jézus Krisztusnak a halálból való feltámadása által.“

Clarke F. Jakab.

Az Istennek önnön magának gondja volt eleitől fogva és lészen, az ő igazságára. Támaszt ő és ad pátronust, ha emberek által oltalmazni akarja, ha pedig nem, önmaga is elég erős arra. — János Zsigmond szavai Dávid Ferenczhez.

Buzogány Áron.

Szül. 1834 máj. 1., megh. 1888. febr. 25.

A férfi, kinek arczképe e sorok felett áll, kiváló példája volt azoknak az embereknek, a kikről azt szoktuk mondani, hogy maguk teremtik magukat.

Nem szándéksom ezuttal Buzogány Áronnak kimerítő életrajzát írni meg. Erre előbb az adatokat is össze kell gyűjteni, terre is nagyobbra van szükség, mint a mennyivel e helyen rendelkezem. Csak egy néhány vonásban kívánom korán elhunyt barátom emlékét e lapokon is megörökíteni. A kegyeletes érzés mellett, melylyel iránta ifjuságunkban keletkezett s mindvégig kölcsönösen megőrzött barátság nál fogva viseltetem, erre indit az ő példás élete.

Buzogány Áron Udvarhelymegyéből Ujszékelyről származott. Mint egyházunknak közpályán élő s ezen maguknak hirnevet szerzett tagjai csaknem mindnyájan, ő is szegény sorsban született és abban is nevedett. Abból a szerény vagyonból, a mivel különben is nagyobb családú szülői birtak, a gyermekek neveltetésére kevés jutott. Az 1848—9 évi események e csekély vagyont is elsodorván, sőt atya is azoknak áldozatul esvén, midőn Buzogány a toroczkói iskolából, hol egy ideig tanult, kolozsvári főtanodánkba került, egészen önerejére lőn utalva. Mert akkor hire sem volt főtanodánkban azoknak a segélyeknek, a melyeket

most a szegény tanulók élveznek — vajha meg is tudnák becsülni! Hanem a tanulóknak magának kellett azt megszerezni szorgalma, igyekezete, kitünősége és jelleme által. És Buzogány mindezeket fokozott mértékben bírta. Ennek köszönhető, hogy Kaali Nagy Elek, később vallásközönségünknek egyik legjelesebb főgondnoka, a szép tehetségű ifjút csakhamar pártfogásába vette. E mellett sikerült Buzogánynak a legjobb családok gyermekeinek tanítását megnyerni. S az a lelkiismeretesség, a melylyel enemi kötelességeiben eljár, rövid időn keresetté tette nemcsak a főtanodában, hanem azon kívül a városon is.

Ily módon biztosítván Buzogány magának önfentartását, gondosan kezdé lerakni azokat az alapokat, a melyekre jövőjét felépítse. Nem elégedett meg a szorosán vett iskolai tantárgyak tanulásával, a melyekben mindenikben kitünő volt, hanem ezeken kívül különösen a német, francia és angol nyelvek tanulására adta magát. S már mint VIII-ik osztályu gymn. tanuló a német nyelvnek köztanítójává is lett a főtanodában. Innen aztán egymás után lépésről-lépésre emelkedett. Egy pár hónap mulva a kolozsvári unitárius ekklezsiában segédpapnak, két évvel ezután a főtanodában rendes tanárnak választatott meg. E két év, mely a szomorú enklükü 50-es évekbe esett belé, úgy az ekklezsia, mint a főtanoda életében oly nagy fontosságú történeti eseményekkel van összekötve, a melyek egyházunk évkönyveinek bizonyára legtanuságosabb lapjait fogják képezni a jövő kor előtt is. S azokon már ott lesz a Buzogány neve is. Pedig ez az ő közhasznú munkásságának még csak kezdete, kiinduló pontja volt. Egy ifju lelkesültsége a pálya kezdetén, melyet a közönség már is tapsokkal fogad ugyan, de a melynek koszorujáért még sokat kell küzdeni a férfinak! Sőt nem egyszer épen a tapsokban rejlik a legnagyobb veszély, elszédítvén az ifjút, hogy magát már a tetőn képzelje lenni, mikor még csak az első lépést tette meg arra. Buzogányt nem szédítette el egy percze is, csak még buzgóbbá tette minden elismerés, mely a közönség részéről iránta már korán nyilvánult.

Buzogány, mielőtt tanári székét elfoglalta volna, a vallásközönség több száz éves gyakorlata szerint, teljes, szakszerű önkiképzés végett külföldi egyetemre, jelesen Göttingába küldetett, a hol különösen a történelem és bölcelem tanulásának adta magát, nem csekély szorgalommal művelvén magát ezek mellett más tudományszakokban is. Majd Berlinbe ment s Németországon kívül nagyobb utazást tett még Belgiumban, Francia- és Angolországban. Ez utóbbi helyen, Londonban, az angol unitáriusok 1859. évi nagy gyűlésén e sorok írójá-

val együtt, mint az egyház képviselője vett részt. E küldetés pecsételte meg ugyszólva, az angol unitáriusokkal való szövetségünket, e gyűlésen tétetvén az az indítvány az angolok részéről, hogy londoni papnövelő intézetökben jövőre mindig egy magyar ifjut tartsanak, a mi nemsokára csakugyan ténynyé is lett s ma is gyakorlatban van. Az akkori politikai viszonyok egyfelől, másfelől főtanodánk helyzete nem engedte meg, hogy angol testvéreink eme nagylelkűségét valamelyikünk már akkor igénybe vegye s Londonban maradjon, a mint erre fel lettünk szólítva.

Két évi külföldi tartozkodás után gazdag ismeretekkel megrakodva tért vissza Kolozsvárra s foglalta el tanári állomását, egyidejűleg könyvtárnoki, az ekklezsiában másodpapi és az egyházi Tanácsban a pénzügyi szakban előadói, jegyzői és számvivői tisztet is teljesítvén. Egy ember s egyszerre három-négy hivatal! Ez az unitárius szegénység keresztje, vagy ha úgy tetszik erénye. S Buzogány erényt csinált magának belőle. Mert mindenik hivatalát a szó teljes értelmében betöltötte. Mint tanárnak történelmi előadásaira ma is lelkesülve emlékeznek egykori tanítványai; a könyvtár rendezése körüli munkásságáról kötetekre menő lajstromok szólnak, lelkeszi működését örömmel emlegetik a hivek s az egyház pénzügyi administratioja körül elévülhetetlen érdemeket szerzett magának. Mindezekhez tegyük hozzá még irodalmi működését, melyet részint az iskolai tankönyv, — részint a hirlap — s főleg az egyházi irodalom terén, egy ideig mint a Ker Magvetőnek szerkesztője is kifejtett, s el kell ismernünk, hogy a reményeket, a melyeket az ifju maga iránt ébresztett, a férfi betöltötte.

De még hátra van a Buzogány munkás életének egy fontos szaka. Hazánk alkotmányának helyreállításával, Buzogány 1868-ban 9 évi tanárság után a vallás- és közoktatásügyi m. kir. ministeriumhoz lett vallásközönségünk részéről titkárnak kinevezve. Mert e kinevezés akkor tényleg egyházi, vallási érdekekben történt. Báró Eötvös József, a halhatatlan emlékű első vallás- és közoktatásügyi m. kir. minister belátta azt, hogy e ministerium csak úgy oldhatja meg kívánt sikerrel a maga feladatát, ha abban a hazának mindenik törvényesen bevett vallásfelekezete képviselve lesz. Egyházunk részéről a közvélemény e tekintetben Buzogányt jelölte ki s b. Eötvös e közvélemény szerint járt el. Buzogány mint ministeri titkár előbb a protestáns és zsidó, nemsokára állandóan a népoktatási ügyosztályba lett bősztva, s alig hogy működését abban megkezdette, csakhamar osztálytanácsosi ügykörrel bízott meg, mig később aztán a jelenlegi minister Trefort Ágoston ur alatt osztály-

tanácsossá is lett. Ugy a népnevelés, mint a tanító- és tanítónőképző-intézetek, felsőbb leány- s közép kereskedelmi iskolák felállítása és fejlesztése körül nevét e ministerium legjelesebb szakférjai mellett országosan ismertté és tiszteltté tette. Ez intézetek érdekében mint kiküldött gyakran teljesített és pedig közmegelegedéssel és elismeréssel megbízatásokat, melyek közül nem egy a legkényesebb természetű levén, a legesélyesebb eljárást kívánt. De Buzogánynál ez nem is hiányzott. Nem indult el pusztán az informatiok után, hanem a kezébe vett dolgot alaposan tanulmányozta, hogy helyesen ítélhessen és intézkedhessék benne. A hozzá folyamodók ügyét-baját szintén jó akarattal és igazságszeretettel intézte el. És sokan lesznek a néptanítók között, a kik reá, mint igaz barátjukra és jóltevőjükre fognak mindig emlékezni.

Nagy kiterjedésű hivatalos ügykörén kívül Buzogány kivételes szolgálatokat is tett a közoktatásügyi miniszteriumnak. József nádor által alapított s haláláig általa kormányzott vakok intézetét országos törvény értelmében ő vette át Pestmegyétől; a váci országos és a budapesti izraelita siketnéma intézetben, mint ministeri biztos, sok hasznos reformot létesített; jelentékeny érdemeket szerzett magának a budai állami tanítóképző intézet körül, a melynek valamint a házi ipar emelése céljából szervezett „országos ipari bizottságnak“ több éven át egyik tekintélyes igazgató-tanácsi tagja, a budapesti országos kiállítás alkalmával a népoktatási szakosztályban rendező és jury-tag volt; szóval, egyszerűtete, szorgalma és rendkívüli munkaereje által magát minden irányban hasznossá, sokszor kipótolhatatlanná tudta tenni. Ily sokoldalú elfoglaltatása mellett sem hagyott fel irodalmi munkásságával se. A „Néptanítók Lapja“ reorganizatioja után ennek belső munkatársa volt s mint ilyen magvasan irt „Hazai és külföldi események“ című rovatában ez uton is hatott a tanítókra. A „Székely művelődési és közgazdasági egyesület“-nek is hat éven át buzgó titkára levén, ennek ez idő alatt nemcsak évkönyveit szerkesztette, hanem azokba több jeles cikket ő maga irt. Felkereste koronként közleményeivel az ő egykori kedves otthonát, a Keresztény Magvetőt is, melynek állandó munkatársa volt.

És itt még egyszer vissza kell térnünk Buzogányhoz, mint egyházunk tagjához. Nem szűnt meg ő Budapesten is unitáriusnak maradni; sőt még papi jellegét se vetkőzte le. Nem is említve azon szolgálatokat, a melyeket Buzogány új állásában vallásközönségünknek egyfelől egyetemlegesen, másfelől egyes tagjai érdekében tett, alig hogy a fővárosban megtelepedett, számba vette ott szétszortan élő hiveinket s egy-

szersmind munkába vette a fővárosban egy unitárius fiókegyház megalapítását, mi végre maga saját szállásán innepeken isteni tiszteleteket kezdett tartani. A fiókegyház rövid időn meg is alakult; de lelkésze távol Kolozsvárt levén, mindaddig míg néhány évvel ezelőtt szerencsések lettünk a fiókegyházat anyaegyházzá emelni s Budapesten egy rendes lelkészi állomást szervezni, jobbára Buzogány teljesítette évek során át a koronként előforduló lelkészi ténykedéseket. S mindezeket teljesítette, nem a maga hasznát keresve, hanem egyedül egyházunk ügyét és előmenetelét tekintve, úgy, hogy ő mindnyájunk előtt az evangélium szerénti papság valódi példányképe gyanánt állhat. Ha mindazok a hivatalnokok, a kik egyházunk tagjai közül az országban különböző állásokat foglalnak el s általában a világiak — tisztelet a kivételeknek — csak egy részecskéjét egyesítenék polgári és hazafiui kötelességeikkel, a Buzogány egyházi és vallás iránti buzgóságát és érzületét: mennyivel több üdvös dolgot lehetne végezni kicsiny egyházunkban is.

Ez a Buzogány Áron közpályájának rövid körrajza. Mily elragadó szép kép lenne ez teljesen kitöltve a szintérrel, melyen működött, az eseményekkel, melyek munkásságának irányát megjelölték, a küzdelmekkel, melyeket céljai elérésében kiállott, a szeretet és tisztelet nyilvánulásaival, melyek pályáján osztályrésztül jutottak s a barátság nemes vonásaival, melyek kebléből kisugároztak s őt is körülölelték. Főleg, ez utóbbiakra nézve nehezen tudám magamat visszatartani attól, hogy érzelmeimnek hangot ne adjak. Mert a barátságról szólani Buzogánynyal szemben, senkinek több joga nincs, mint nekem, együtt alkotván ifjuságunk ábrándképeit már az iskola falai között, együtt versenyezvén az elsőségért annak padjain, együtt igyekeztvén megnyerni a közönség figyelmét és tetszését, mint egy időben szolgáló segédlelkészek, együtt utazván a külföldön, néhány évig együtt is tanájkodván, s midőn sorsunk el is választott, nem egyszer kicserélvén gondolatainkat, terveinket egymással. E baráti viszony, a maga gyakran aprólékos és mégis jelentőségteljes nyilvánulásaival, a mint ezeket kezeim között levő nagy számú levei is bizonyítják, mily sok szép vonást adhattak volna e körrajzhoz. De mint a bevezető sorokban már megjegyeztem, ez uttal nem volt célom kimerítő életrajzot írni. Ha Isten éltet, rövid időn tán ezt s megteszem s magam kísérlem meg e körrajzot kitölteni. Akkor fogok Buzogány családi életéről és utolsó napjairól is szólani. E tekintetben, legyen elég az előbbiekhöz most még csak azt tenni hozzá, hogy Buzo-

gány a mult évben betegsége miatt szabadságoltatta magát s rá nem sokára nyugalomba is lépett. Mint min. osztálytanácsos hunyt el, özvegy nőt és négy gyermeket hagyván hátra maga után. Ezek közül azonban a két nagyobb leány, az atya gondos elővigyázata következtében, oly nevelésben részesült, hogy mindketten a fővárosi állami tanintézetekben mint tanítónők már alkalmazva és így jövőjükre nézve biztosítva vannak. A harmadik, fiu, atyja tehetségeivel s hiszem, annak kitartó szorgalmával és nemes törekvési erejével szintén nem sokára pályát teremthet magának, egy pár év alatt bevégezvén szakképzését a budapesti műegyetemen. Reájok néz a kötelesség, hogy Isten segédelmével legkisebb leánytestvérökről is gondoskodjanak, s ez által is még érdemesebbekké tegyék magokat szerető édes atyjok áldására, kiben a haza és nemzet egy hű polgárt, a közélet egy derék munkást, a társadalom egy mivelte férfit, az egyház egy buzgó tagot veszített. Én barátomat fájjalom.

Ferencz József.

Jézus és a keresztesőrü madár.

Legenda.

Mikor Jézus drága testét
A keresztre feszítették,
Tarka-barka kis madárka
A bokorból leste, látta.
Oh mint fáj a kis madárnak,
Hogy vele ily rítul bálnak...!
Fel is tette ott magába,
Reászáll a keresztfára
S hogy enyhüljön Jézus kínja,
Valahogy megszabadítja.
— Alig hogy elmentek onnan,
A madárka nyomban ott van
S kicsiny teste erejével
Birkozik a nagy szegekkel;
Probálgatja jobbra-balra,
Most a csőre, majd a karma
Küzködik a nagy munkában...
— Szeg nem enged — mind hiában.
Majd megpihen s ujra kezdi,
Gyöngé mellett bevérezi;

Erőlködik izzadásig,
Reménykedik folyvást váltig;
Mignem végre kicsiny csőre
Keresztbe áll, nem előre...
Folytatná még, de nem lehet
Kihuzni a nagy szegeket.
— Bújában a kis madárka
Jézus feje fölé szálla
S fájó dalát sirta-ríta,
Hogy tovább tart szörnyü kínja.
— „Hagyj el engem kicsiny madár,
Tudom, hogy te jót akartál,
... Szól a Jézus — légy megáldva:
Repülj vigan ágról-ágra,
S hol csak egy mag eléd akad,
Soh' se legyen vele bajad:
Szakithassa görbe körmöd
Morzsolhassa keresztesőröd;
A melleden hulló vérem,
Jótetted emléke légyen!”

Végh Mátyás.

Igaz történet az életből.

A házias életnek felette sokféle megpróbáltatása van. Talán minden napról fellehetne jegyezni egy-egy új bajt. De hiszen addig minden csak megy valahogy, a míg a házastársak egyet értenek. Az egyet nem értés olyan veszedelmes ellenség, hogy ha sokszor be engedik a házba úgy teszen mint a tót, akiről immár közmondássá vált, hogy „fogadd be a házadba s ki ver onnan“. Az a különös, hogy az egyenetlenkedő felek soha sem magokban keresik a hibát, s nem abba járnak hogy békeséget szerezzenek. Mi lesz ennek a vége, az, hogy az egyik is, a másik is másutt keres vigasztalást s olyan élethez kezd, a mely magának is, házának is veszedelem. Csak nem régeből hallottunk egy esetet, mely egy mindig jó hírben álló ház békességét fenyegette megsemmisüléssel. Elmondjuk ugy a hogy történt:

Férj és feleség tíz egész esztendeig csendesen, békében éltek. Ezután történt egyszer, hogy a férj félre talált lépni, miért az asszony szemrehányást tett. Ezzel el volt vetve az egyenetlenség magva. A férjnek semmi sem tetszett, mindig többet-többet kívánt. Az asszony folytonosan zúgolódott s mindig kevesebbet meg kevesebbet tett meg. Az egyetértés szózata ajkaikon elnémult. A gyűlölség szemüvegén vizsgálta egymásnak minden tettét. Gyermekük jövője sem tudta szíveikben feléleszteni a szeretet melegségét. Ez több évig így tartott. Már az elválásról gondolkoztak s lépéseket kezdettek tenni. Mindketten jártak a papnál, ki rendesen azzal bocsátá el őket, hogy gondoljanak szerencsétlen szándékuk szomorú következményeire is. Ez azonban mind nem használt.

Egyszer az asszony nagy sebbel-lobbal nyitja ki a pap ajtaját: „Tiszteletes ur! — szól felindulásában — ha még most sem teszi meg az első lépést, hogy én megválhassak ettől a rosszféle, izgága férfitől, én — ha megharagszik is a Tiszteletes úr — megyek az Esperes urhoz s bepanaszolom a Tiszteletes urat, mert látom, hogy egy kézre dolgoznak.

„Jól van édes fiam — szól a pap egész nyugodtan — mindent megteszek érdekedben, ne menj tehát még most sehova. Gondolom jól tudod te is, hogy a fáradságért jutalom szokott járni. Itt sok munka vár elvégzésre, de én ezért a sok munkáért is nagyon kevés jutalmat kérek s remélem — minekutánna könnyen megteheted — csekély követelésemet pontosan teljesíted. Add tehát ígéretedet előre is.“

„Tiszteletes úr becsületedre fogadom, hogy a mit csak követel, a lehetőségig mindent pontosan teljesítek.“

„Jól van fiam, becsületedre fogadád s ne feledd soha mily drága kincs a becsület. Becsületed forog tehát kérdésben . . . Szavaidat újból ne feledd s im hald ez az én követelése — avagy hogy jobb neven vedd — díjam: „Mielőtt a válópert megkezdhetnők, kötelességed le-szen férjeddal ülni még tíz napig. Ez alatt az idő alatt, mint tisztességes

házi asszonyhoz, családanyához illik, szeliden és illedelmesen viseld magadat. Ha férjed duzzog, vagy durváskodik is, te mindig a legnagyobb gyöngédséggel légy iránta. Ha ő a házi békételenséget szítani akarja is, te — mint szerető édes anya — szivednek jó kincséből igyekezz előhozni jót . . . de csak tíz napig. Igen — nem? becsületed forog kérdésben.“

Az asszony arca elborult, mert mindenre el volt készülve, csak erre nem, de már nem volt mit tegyen: beléegyezett. A pap meghagyá, hogy tíz nap múlva jelentkezzék nála újból, de addig megszakítás nélkül kövesse tanácsát. Elment aztán haza s mindenekben a pap utasítása szerint járt el. S íme a harmadik napon férje egészen más ember lett. Átlátta neje igazságát. A nő szelidlelküése őt is olyanná tette. Szép csendesen, a régi bizalmas hangon, viszálykodásuk historiáját elbeszélték egymásnak . . . Tíz nap múlva ketten mentek a paphoz. S vajjon miért? Megköszönni a jó tanácsot. Köszönetüket gyakran ismételték. Sőt midőn kedves és mindenki által becsült gyermekeiket felnevelték, örömkönyveket hullatva borultak a hasznos tanácsadásokban és gazdag tapasztalatokban megöszült pap lábaihoz. Hogyne, hiszen saját szavuk szerint neki köszönheték az élet örömeit, neki a gyermekeik becsületes felnevelését.

Gvidó Béla.

A méhészet, mint egyik háladatos és nemes ága a mezei gazdaságnak.

Most, midőn a tavasz lanyha szele leküzdte a tél dermesztő hidegét és új életre szólítja a természetet: az ember is megérti a hívást és mintha új életre kelne, nyugtalanul vágyik hogy munkához kezdessen. De hisz nem is csoda, mert az újabb korban kifejlett hatalmas versenyrel szemben mind inkább rá jó arra a szomorú tapasztalatra, hogy a mezőgazdaság bármely ágában is a versenyt a hatalmas Amerikával, Ausztráliával és Indiával szemben ki nem bírhatja. És különösen tapasztalni lehet ezt a naponta jobban szegényedő székelyeknél, kiknek szántóföldnek csufolt kis termő részök a sokszori feldarabolás következtében, már úgy el keskenyült, hogy véres verejtékkel termelt pár kéve gabonájukat saját földjeiken állva szekérre sem rakhatják. Az ilyenek valósággal préselik pántlika földjüket, hogy bár az éhenhalástól megmentő anyagot kikaphassák belőle. Egy közepes módu székely embernek legalább két annyit kell dolgoznia, mint például a szásznának s mégis alig élhet. Hozzá fogna valami más jövedelmező mellékmunkához is, de mi legyen az, nemja tud kitalálni, mert a mi kézi munkához ért annak kevés a keletje s nincs elég jövedelme.

Künn gyönyörködve a természet ébredésén s látva a szorgalom mintaképét a méhet munkára repülni, önkéntelenül jött az a gondolat, hogy a méhészet volna az a kereseti mód, melyel a székely

ember a jövedelmét tetemesen szaporíthatná. A méhészet az egyes nemzetek életében mindig úgy szererepelt, mint a mezőgazdaság hőmérője. Hisz nincsen foglalkozás, mely a kedélyhangulatára oly víditólag s az érzelem nemesbbitésére oly jótékonyan befolyyna, mint a méhek titokzatos — és éppen ezért az emberi ész tudvágyát kielégítő — élete. A méhektől nemcsak szorgalmat, hanem józan életet, jó szívűséget, sőt honszeretetet is lehet tanulni. Ha jövedelmezőségét tekintjük, bátran merem mondani, hogy szakértelemmel kezelt 100 méhesalád a jövedelmet kekintve, 100 hold közepes termésű földnek felel meg, de sokkal kevesebb fáradságot igényel. Fogjunk tehát hozzá és fejlesszük a méhészetet oda, hogy a műveltség magasabb fokán álló nemzetekkel a versenyt álljuk ki! A hannoverai puszták bizonyára silányabbak a miéinknél és mégis lakóinak tulnyómó része a méhészetből tisztességesen él.

Mióta Dzierzon és Berlepsch a méhek beléletének kulcsát kezünkbe adták, azóta behatolhatunk az ők természeti titkaikba és azt az emberi ész alkotó tulajdonságával párosítva, úgy kormányozhatjuk, hogy a mesterkélő kéz a természet működésének segítségére lehet. Szereznünk kell tehát Berlepsch-féle méhkasokat (vagy a mint méhészenyelven mondják: kaptárokat.)

A Berlepsch-féle szétszedhető keretű méhkasokkal, ha szakértelemmel kezeljük, valóban bámulatos eredményt mutathatunk fel. Szétszedhetjük az egész családot és meggyőződhetünk beltartalmáról, ha vajjon: van-e anya? van-e kellő eledele a népnek? milyen az építménye stb. és a bajokon azonnal segíthetünk. Ha úgy akarunk, a fiasítási tért szabályozhatjuk a Hannemann-féle rácschal, hogy a főidényben ne fiasítsa fel a behordott mézet. Az így külön zárt téréből kiszedhetjük a behordott mézet és a mézpergető segélyével kiüríthetjük, hogy az üres lépeket megtöltés végett azonnal visszatehessük. Így kezelve egy család 5—6 naponként pergetve a főidény alatt 10—15 kiló mézet kiad. Ezen rendszerrel soha egy méhecskét sem kell legyilkolnunk, hanem gondosan ápoljuk fáradságuk jutalmául. Ha esetleg valamelyik nem tudott télire eleget gyűjteni, kölcsön adunk neki a másik családtól, hogy a következő évben busás kamatot adhasson.

Ha rajoztatni, illetőleg szaporítani akarunk, megcsinálhatjuk a rajt magunk és nem kell annak kiszállása után leisködnünk. Hosszas volna, de nem is célja czikkemnek, hogy itt részletekbe bocsátkozzam, hanem az időszak kifolyásából mégis célszerűnek látom röviden leírni, hogy: miként készíttetik egy mesterséges raj. Kiszedjük a rajzástól már nem messze álló családot a kaptárból és azt a keretet, melyen az anya van, áttesszük egy üres kaptárba és valahol alkalmas helyre elhelyezzük. Az üresen maradt régi lakot megtöltjük lépkezdéses kerettel, vagy ha van, sejtőkőfalas — műlép — keretekkel s az anyás keretet visszatesszük. Még csak egy üres lépre van szükségünk, melyet ivóvízzel jól megtöltünk és az új kaptárba akasztunk. Ezen új család a meglévő fedetlen fiasításból — mellyel a rajkészítéskor okvetlen rendelkeznie kell —

anyákat nevel. Az anyák 14—16 nap alatt fejlődnek ki, s ha a család mentire hagyatik ki is rajzanak. Ezt megakadályozandók: a családot 9 napra újból szétszedjük s az anyaházakat, egynek kivételével, mely legsebbebb kell hogy legyen, mind kivágjuk.

Hogy valaki sikerrel méhészkedhessen, ahhoz nem elég csak a gyakorlat, hanem elméletre is szükség van, mert e nélkül egész életben kontár marad. Szükséges tehát, hogy valamelyik méhészegyletbe lépjen — például az „Erdélyrészi méhész-egyletbe“ és annak szaklapját olvassza. Hisz azon 2 frt évi tagdíját egyetlen egy téma busásan térítheti vissza. Szerezze meg az erdélyrészi méhész-egylettől az általam irt, dióhéjba szoritott, de azért mindent alaposan tárgyaló „Méhészeti kalauzt“, mert abból elsajátíthatja a legszükségesebbeket. Végül szerezni kell egy-két Berlepsch-féle méhkas mintát, mert a szerint egy ügyes asztalos ember könnyen készíthet a mennyire szükség van.

Álbu József

Egyleti élet és munkásság.

Boldog husvétii ünnepet! Szívüöl kívánjuk hogy legyen ez az ünnep olvasóinknak a feltámadás, új életre ébredés ünnepe. Kívánjuk, hogy mindenki nyerjen kijelentést a Jézus feltámadásáról s hogy ez váljék olyan erős hitté benne, a mely minden jó cselekedetekre vezérelje.

Mitevők legyünk? Vegyük mintául az olyan egyleteket, (milyen pl. a mértékletességi egylet) melyeknek tagjai a társulás főeszméjét felfogják, magokévá teszik, cselekvényeiket ahöz alkalmazzák és így jó példával járva elől, minden mást, a kivel érintkeznek, azzal az eszmével megismerkedtetni, lehető minden módon magokat ahöz alkalmazkodásra reá birni, reá beszélni, sőt őket az egylet tevékeny tagjaivá avatni törekedjenek! Brassai Sámuel.

Hogy a bölcs mester arany szavai minél teljesebb mértékben megvalósíthatók legyenek, azt ajánlanók ügybarátainknak, hogy azokat a szegényebb sorsu hiveket, a kik a tagsági díjat nem tudják megfizetni biztassák arra, hogy rokonaikkal, barátaikkal, szomszédaikkal összeállva többen együtt szerezzék meg maguknak az „Unitárius Közlönyt“. Lám háromnak egy évre 40—40, négynek 30—30, ötnék 24—24, hatnak 20—20 krba kerülne s ennyi pénzt a legszegényebb ember is megtakaríthat. Ily kis társaságban még az olvasni nem tudók is részt vehetnek. — Miután ezeket leírtuk, egyik vidéki buzgó hívünk a következő értesítéssel erősítette meg gondolatunk kivihetőségét:

Egy vidéki tag előfizetőket gyűjtővén folyóiratunkra, egy földész a pártolásra szólit, ki erre így felelt: „engedelmet kérek de én nem tudok olvasni“. Meghallja ezt a közelben álló szomszédja s így szól hozzá: „ha kend nem tud szomszéd, tudnak gyermekei, adja azoknak a kezébe s aztán üljenek körbe s a mint olvassák kend csak hallgassa, mert

akkor is annyi okos dolgot és lelki gyönyörűséget merithetnek belőle, hogy azzal a csekély 1 frt 20 kr díjjal, ha még tízszer összeteszi, sem fizetheti meg. Higyje el tapasztalásból mondom, mert én minden estve olvasgatok belőle az egész családomnak“. Ez egyszerű ember nyilatkozata elég szép bizonyítéka annak, hogy az elhíntett mag miként termi gyümölcsét!

Gv.

Felolvasások Kolozsvárt. Az ötödik gyűlés tán még népesebb volt mint a megelőzők, s az jellemezte, hogy a hallgatók között mindenféle felekezeti volt jelen. Különös érdességet kölcsönzött a gyűlésnek az, hogy az egyik felolvasó jól ismert írónőnk Fangh né Gyujtó Izabella volt. Minthogy az írónő jelenleg Budapesten lakik, a felolvasói tisztet leánya Pákei Lajosné Fangh Antonia teljesítette, kedvesen és teljes sikerrel. „Az anya“ életpályája a maga számos örömeivel, bánatával, reménységével és csalódásával, az ezek által megerősített Istenben való hittel, egy szép képen, élethűn volt a hallgatóság elébe rajzolva. Alkalmi közleményeink miatt csak a jövő számban adhatjuk. — Kozma Ferencz kir. tanfelügyelő a másik felolvasó a vallásos hit és meggyőződés melegeivel irt felolvasásával, mely „a vallásos nevelésről“ szólt, elérte azt, a mire célzott, hogy meggyőzze hallgatóit arról, hogy a gyermekeket, „kiké a mennyek országa“, meg kell óvni minden büntől és vétkes indulatoktól, milyenek a hazudás, önzés, irigység, hiúság, káröröm, állatkinzás, rombolási hajlam, illetlen vagy erkölcstelen beszéd, szerencsétlenek kigúnyolása, szófogadatlanság; nevelni kell a gyermekeket vallásosan, mert az Istenben való hit lelki erőt és bátorságot önt a gyermekbe. A felolvasások után egyleti elnök Dr. Brassai Sámuel ur a következő megjegyzések kíséretében mondott köszönetet a felolvasóknak: „Egyik értekező azt mondja, hogy a dogmát és a vallást szigoruan el kell választani. E tétel rendkívüli igaz volta azonnal feltűnő. Fontos tétel ez, mert Európa mostani erkölcsére vonhatunk belőle következtetést. Az oly országokban, a hol a dogma a vallással össze van forrva, a dogma sikerült megtámadása a vallást is veszélybe hozza, mint ezt Francia és Olaszországban tapasztaljuk, hol az ugynevezett felvilágosodottak, ha a dogmai vallást elhagyták, egyenesen a vallástalanságba, sőt atheismusba, nem annyira léptek, mint buktak át. Nálunk hát, a hol a maga lábán álló s csak a kijelentéshez ragaszkodó, s így szilárd és változatlan vallás, az ingatag dogmáktól független, az érintett veszély soha sem fordulhat elé.

A nyári vasárnapi tanítás ideje közeleg, a jó pap és jó tanító úgy teszen, mint az előrelátó mezei gazda: clékeresi a szántó-vető eszközöket, a gyengébbeket megjavítgatja; az elromlottakat ujjal cseréli ki; a földeket számbaveszi s meghatározza, hogy melyikbe mit vet; a vető gabonát felméri, hogy biztos legyen hogy vajjon elég van-e; a gaztól, szeméttől megtakarítja, hogy nehogy konkolyt vetvén, konkolyt arasson. A pap és tanító, ha korábban is tanított már, kövesse a mezei gazdát. Azoknak, a kik most akarnak próbát tenni, s a kik valamit változtatni

szeretnének, ajánljuk útmutatóul a „Vallásitanítás reformja a nép és vasárnapi iskolában“ értekezéseket; segítségül az „Unitárius Közlöny“. Az 1-ső számból az „Ujévi gondolatokat“ az első órán nagyon czélszerűen felhasználhatják. Az anyag a szerint állítandó össze, a hogy és a mit tanítani akarunk. Egyház- és neveléstörténelem tanításában jó segítséget nyújthatnak a tanítónak: „János Zsigmond“, „A népnevelés“, „Egy falusi pap“, „Buzogány Áron“, „Dávid Ferencz Emlékéhez“ cz. cikkek; vallás és erkölcs tanításánál bevezető ugyanaz, mint fennebb s aztán: „Imádkozni kell“, „A Jézus feltámadása“, „A Jézus feltámadott“, „Jézus és a keresztesőrü madár“, „Az első keresztyény gyülekezet“, „Ének gyermekek számára“, „A szegény asszony olajas korsója“, „Levelek Kolozsvárról“. Ezek közül, a költeményeket kivéve, melyeket könny nélkül kell betanítani — a többiek feldolgozandók. A következő számokban is lesz anyag mindkét tárgyhoz. Minden gyermek kezében kézikönyv az új testamentum, az énekes könyv s esetleg az Unitárius Közlöny. Bármiről legyen a tanítás, nagyon ajánlatos, hogy a bibliából minden alkalommal olvasson fel az illető tanító. Mindig czélszerűbb, ha a tanítók magok olvassák a bibliai kijelölt helyet. A hegyi beszéd Máté 5—7 r. egész időre beosztható, mivel jó lesz egyszer csak annyit olvasni fel, a mennyi magában befejezett. A tanítást úgy kell tervezni, hogy az utolsó hónapban az „Unitárius Kis Tükörből“ az egyház történelmét és alkotmányát dióhéjba szorítva lehessen megtanítani. A tanítás kezdődik ünnepélyes megnyitással ápril 29-én, végződik ünnepélyes bezárással szeptember 30-án. Mind a két körülmény a szöszékből előre ki lesz hirdetve. Lesz 23 vasárnap tehát egy rendbéli növendéknek 23 tanítás s következőleg gondoskodni kell: 23 bibliai helyről olvasásra; 10—12 vallás erkölcsi vagy történelmi leczkéről; 8 új énekről, s egyet 3 alkalommal be kell tanítani. A tanítás megkezdéséről s befejezéséről kérünk értesítést az illető lelkészekről és tanítóktól. A lefolyásról tegyenek jelentést az esperes uraknak.

Papi önképzőkör alakult a keresztyuri egyházkörben a Gagy és Nyikó vize melletti egyházak papjaiból, kik már több év óta szorgalmasan gyüleseztek ügyeik megbeszélése s saját magok mivelése végett. Együtt működésük egyik szép eredménye lesz a Simén Domokos sírjához állítandó emlékkő, mire nézve más helyen közöljük a felhívást.

Emlékkövet Simén Domokosnak! Kicsiny egyházunk a Simén Domokos korai halálával érzékeny veszteséget szenvedett már tíz évvel ezelőtt. A theologiai irodalomnak s az unitárius eszmék történelmének buzgóbb munkása nem volt sorainkban mint ő. A lelkiismeretes és pontos tanár emléke még mindig élénken él tanítványai szívében. A hála és kegyelet megszólalt egy nehány tanítványa szívében, a mint azt a „gagy és nyikómenti papi önképző kör“ felhívása tanusítja, ugyanaz követelőleg lépik fel mindnyájunk előtt, a kik Simént magunkénak valljuk. Egy emlékkövet kell emelnünk, mely ha módunkhoz képest szerény és egy-

szerü lesz is a tisztelet és hála jele lesz, melyet pedig ő tőlünk megérdemelt. Melegen kérünk mindenkit, hogy hozza meg az áldozatot.

A testvériség újabb jelei. Szentmihályfalván (M -Torda m.) is kezét fogtak az unitáriusok és reformátusok a közművelődés szent munkájában. Tudósítónk ezeket írja: „Községünkben a télen egy dalárda alakult unitárius és református hivekből, elnöke s vezetője Dali Adám unitárius lelkész, kinek fáradhatlan tevékenysége oda vitte a 20 tagból álló dalárdát, hogy sok templomi s világi éneket tud teljes férfikarban szépen énekelni. M á r c i u s 15-én nemzeti ünnepélyt rendezett, melyen a nép általános örömmel és megelégedéssel vett részt. Ugyanitt olvasókör is alakult: Miklósi József ev. ref. és Dali Adám unitárius lelkészek elnökléte alatt. Minden héten két este van összejövetel, s felolvasások, szavalások s közérdekű dolgok megbeszélése kedvesen foglalkoztatja a mindig nagy számban levő hiveket. A dalárda tagjai lettek: Dali Adámné és Tóth Lajosné urasszonyok 1-1 frttal, Bajka Sándor ur 2 frttal s még sokan ígérkeztek tagokká lenni.“ M á t é Sándor, tanító. — Sz ő k e f a l v á n Fekete József unitár. és Orbán József ev. ref. lelkészek a két felekezet tagjaiból alakult dalárdát karöltve és lelkiismeretes buzgósággal vezetik. Gv. — Sikert kívánunk a megkezdett munkához.

Hamarább mint reméltük irhatjuk, hogy K o l o z s o n olyan üdvös mozgalom kezdődött, a mely sok szépet eredményezhet. A kolozsi polgárok hallgatva a községi iskola dörék igazgatója B e n e d e k János szavaira, dalkört alakítottak, s annak megteremtésén buzgalommal fáradoznak. Kiemeljük, hogy a dalkörben a város lakószínei felekezeti különbség nélkül tömörülnek. Ezzel a hírrel Murányi Farkas Sándor barátunknak bizonyos örömet szerzünk, mert így jogosan remélheti, hogy Kolozsra szánt becses könyvtárát lesz ki megbecsülje.

Pályadíj-alap megteremtésén fáradoznak papnövendék ifjai már egy pár év óta, s a jelen évben az az öröm érte, hogy özv. Pap Sándorné Szt -Mihályfalváról 100 frt alapítványt tett éppen ilyen célból. A papnövendékek saját buzgóságukból már összegyűjtöttek 20 frtot, ehez küldött Gvidó Béla d.-szt.-mártoni s. lelkész 1 frt 10 krt, mely összeget egy vacsora alkalmával gyűjtött. A papnövendékek önképző köre saját jövedelméből minden évben tűz ki egy-két díjat, irodalmi pályázatra, de az a kör jövedelméhez képest csekély lévén, szeretnének nagyobb összeget is tűzni ki, hogy így nagyobb szabású munkákat várhassanak, s e végett saját erejükön 300 frt alapot akarnak teremteni. Kitartást kívánunk a jó irányu törekvéshez.

Köszönet nyilvánítás. Özv. K o r o n k a Antalné önsza alapító tag tiz frtot, Gy u l a y László úr alapító tag hat frtot, N a g y György r. tag és neje egy táncmulatság jövedelmét, öt frtot; özv. M a r o s i Gergelyné t i z e n ö t frtot küldöttek be az „Unitárius Közöly“ költségei fedezésére. Fogadják szives köszönetünket a szép áldozatért, melyben mi nemcsak az anyagi értéket, hanem az erkölcsi becslet is kiválóan tudjuk méltányolni s munkánkhoz újabb lelkesedést meritünk. Vajha

kinek mint adá Isten az egyik szelleme, a másik erszénye kincseivel sorakozna zászlónk alá, mert bizony csak így juthatunk diadalról diadalra.

Derzsen az új lelkész Sándor Gergely kitartó buzgósággal gondozza hiveit. A hol van egy népkönyvtár, van sok jóra való ifjú és felnőtt székely ember s a jóért lelkesülni tudó vezető, ott a kitartó munka igaz hittel terem győzelmet névvel, hirrel! Üdvözljük azt a gondolatot, hogy hivei közt fiók-kört alakítson. Ez kell minden gyülekezetnek s akkor lesz munkásság s lesz élet. — Csak most halljuk azt a szomorú hirt, hogy derzsi hiveink közül a tűz sokakat nagy csapással sújtott. A hol közel a veszély, onnan nincs távol az isteni segedelem, csak legyenek bizalommal Isten és az emberek iránt. A jó Isten s a jó emberek segítsék meg a kártszenvedetteket

Toroczkón élénk mozgalom indult meg a Gál Miklós lelkész, Pálfi János igazgató és Derzsi Domokos tanító vezetése alatt. Utóbbi közelebbről 15 új tagot jelentett be. Fiók-egyletet terveznek. Kívánjuk, hogy a husvét örömeivel legyen meg ez az örömük is.

Tarcsafalván olvasó egyletet alapított Ürmösi Sándor lelkész. A felnőtt emberek közül négyen az írást és olvasást kezdték tanulni. Templomi énekeket tanulnak be s így az eddig üres templom most mindig telve van szép énekkel és buzgó hivekkel.

Hód-Mező-Vásárhelyt a hívek magtárt alapítottak s az eddig tanusított buzgóságból ítélve, a most még mustármagból nagy-élőfa lesz.

Béjelentett Dicső-Szt.-Mártonból Gvidó Béla s. lelkész 4 előfizető, Szt.-Mihályfalváról Máté Sándor tanító 5. Szent Mihályról Török Sámuel lelkész 4. A.-Siménfalváról Németh István lelkész 3 r. tagot, Derzsi Domokos Toroczkóról 15 r. tagot.

Szerkesztői izenet. E. F. Szt.-Pál. Levél ment. Gv. B. D.-Szt.-Márton. Vettük, jó. Többeknek, kik kérdezték, hogy a 2-ik szám az új tagoknak kiadható-e? ezennel igent izenünk. T. S. Szt.-Mihály: szíveskedjék a fiók-egyleti pénztárnoknak fizetni. Gyöngyösi István urnak. Az érdekes visszaemlékezést köszönjük s jó reménységgel várunk még sok ilyen. Ohajtanók képpel adni s a közlést ettől tesszük függővé. Ű. K. Szent-Gerice. Köszönünk mindeneneket. Levél ment. P. L. Sz.-Keresztur. Köszönjük. Levelet írunk. G. J. Ürmös. Megkaptuk Ilyen több nem történt Hanem azért ne csüggedjünk, a lelkes munkában el ne fáradjunk. B. L. Sz.-Keresztur. Jó reménységgel várjuk az eredményt. A tagdíjakat s a kiadványok árát kérjük beküldeni, mert csak akkor nyugtázhajjuk nyilvánosan. — D. Kőrispatak. Sajnálataunkra későn jött. Kérünk mást. Emliti, hogy négy tagot gyűjtött, de a nevek kimaradtak a levélből, s e miatt nem küldhetjük a Közlönyt most. A külön számok árát kérjük hozzánk küldeni. Mondjon üdvözetet a kör tagjainak a buzgó munkásságért. I. M. Torda. Érvényesítjük, a most jövőt is lásd el. Levelet írunk. Hát az iparosokhoz stb. nincs több remény? A fiók-egyletek pénztárnokait kérjük, hogy a tagdíjakat küldjék be. S. K. S.-Szt.-Lőrincz. Levelet irtunk, a könyv nem érkezett meg.

Nyilvános köszönet. Méltóságos Pálfi Dénesné, Bárány József ónagysága, a tarcsafalvi olvasó egyletnek templomi használatra 11 drb. Énekes könyv

vet ajándékozott. Áldás van azokon, kik „jót tesznek Sionnal“. A szent ügy érdekében ez utánzásra méltó nemes tettet e helyen is megköszönjük. Tarcsafalván. 1888 február hó 25-én. Ürmösi Sándor, helybeli pap, olv. egyl. elnök. Pálfi Imre, jegyző.

☛ A szerkesztőség kéri a fiók-egyletek titkárait, az irodalmi bizottság tagjait és a lelkész s tanító urakat, hogy közlésre szánt dolgozataikat legkésőbb a hónap 15-ig, s tudósításaikat 20-ig sziveskedjenek beküldeni, mert különben abban a hónapban nem használhatja fel.

Hazánk és a külföld.

Protestáns irodalmi társaság. Talán a boldog emlékü Baldácsy fenkölt szelleme befolyása alatt, de minden esetre a kor szellemét követve a magyarországi protestánsok a múlt évben egy olyan irodalmi társaság létesítését határozták el, a melyben benne legyenek lutheranusok, reformatusok és unitáriusok. A felhívást a három felekezet püspökei és egyházi főgondnoki írták alá Csak napok kérdése, hogy az alakuló gyűlés összeüljön. Ugy látszik, hogy a gyűlés nem lesz nagyon összhangzó, mert az egyházi lapokból ítélve többen vannak, a kik nem tartják helyén valónak, hogy az unitáriusok is benne legyenek. A többség bizonynyal az eredeti gondolat mellett van s remélhetőleg a szerint is fog határozni. Az nem volna nagy baj, hogy az emberek nem mindenben értenek egyet, de az már igazán sajnálatos volna, hogyha egyben s másban nem egyezés miatt egy oly sokat ígérő szép cél semmivé válna meg. Mi abban vagyunk, hogy az unitárius papságnak egész erejével támogatni kell az ügyet.

Angol barátaink a Lawrence-család három tagja, kik 1886-ban minket is meglátogattak az Unitárius társulat volt titkárával Spears lelkész úrral a múlt ősszel Amerikát csupa jó kedvükből beutazták, az unitárius egyházakat meglátogatták s haza jövet tiszteletükre rendezett banketten érdekesen mondták el tapasztalataikat.

Amerikában az unitáriusok főhelye Boston város, a hol 28 templom van. Itt van az unitárius Társulat székhelye, melynek egy pár évvel ezelőtt építettek egy diszes helyiséget Channing Hall név alatt. A társulat bévetele 1886-ban 160,000 forint volt, a hozzá tartozó egyházak száma 220 s a vidéki társulatoké negyven. Az amerikai unitárius egyházak száma több 370-nél. A társulatnak templom építésre van százezer forint alapja. A lelkészek száma 468, kik közül 279-nek van rendes gyülekezete, a többi csak alkalmilag tesz szolgálatot. A társulat nagy tevékenységet fejt ki a déli államokban s nyugaton az indiánok között. A társulat jelenlegi titkára Dr. Reynold ki egy derék buzgó ember s körülbelül azt a szerepet viszi, a mit nállunk a püspök. — 1882-ben alakult Bostonban az „Unitárius Club“, mely főleg világi emberekből áll s azok vallásos tevékenysége s a papokkal való egyetértése és a felekezet ál-

talános céljai ápolására irányul. Az a különös, hogy a Clubnak csak 250 tagja lehet, több nem. E mellett alakult ugyanott az „Ifju emberek keresztény társasága“, a melynek van 1400 alapító és 5000 rendes tagja, szép könyvtára, olvasó-, zene- és testgyakorló terme, fürdő helyisége. Ugyancsak Bostonban van a temploma az egyik legkitünőbb papnak Clarke F. Jakabnak, kitől egy szép kis husvéti cikket közlünk.

A quäker s a pipázás. Nem régen egy quäker utazott a vasuton. Bizonyos idő multán észreveszi, hogy egyik utitársa készülödni kezd, hogy pipára gyujtson. A tekintetes ur, ugy látszik tanult ember — szólt a quäker — s gondolom hogy mivel embernek is tartja magát s nem szeretné hogy valaki azt mondja, hogy olyant tett a mi nem illik egy urnak.“ — A megszólított ur meglehetősen magavetéssel felelé: „szó sincs róla, már én azt nem!“

A quäker tovább folytatta: „Hát gondolja csak, hogy az Ur meghivna engemet ebédre, ugy-e hogy nem adná előmbé azt a poharat, a melyikből már egyszer kiitta a bort. „Szörnyűség, hát hogy is gondol olyant, hiszen ez a legnagyobb sértés lenne.“

A quäker ismét kérdezte: „Már akkor aztán bizonyosan nem engedné meg, hogy én azzal a villával vagy kalánnal egyem, a melyiket maga már egyszer a szájába dugott, ugy-e bár?“

A megszólított utas most már egészen felhevülve felelt: „Hiszen ez a legnagyobb neveletlenség volna. A ki ilyent megtudna tenni, az nem is volna tisztességes emberek közé való.“ — „No ha így gondolja“, — folytatá a quäker — „hát akkor miért akarja megtölteni az orromat s a torkomat azzal a füsttel, a melyiket abból a szivarból először be szí a maga szájába?“

Irodalom.

A Keresztény Magvető f. évi 1-ső füzeté megjelent Kunn Géza gróf tudományos értékű cikket irt az összehasonlító mythológiáról. Kozma Ferencz a gymnasiumi oktatásról sok figyelemre méltót közöl. Sándor János a székely-kereszturi unitárius gymnasiumról élethű képen s határozott számokban mondja el azt a — talán — páratlan, önfeláldozással járó munkát, a mellyel azt a székelyek szinte száz évvel ezelőtt először s azóta már háromszor részint ujra építették s részint kibővítették. Szinte azt lehetne mondani, hogy ezt az iskolát a székelyek önvérükön táplálták és nevelték, s ha szükség, a minthogy éppen jelenleg az is, ugyanazzal is — ha kell — megfogják menteni. Ezt a cikket olvassa el minden unitárius s jó lenne elolvasni mindazoknak, a kik az oktatás ügyében tanácsadók szeretnek lenni. Egyháztörténelmi adatot közöl Benczédi Gergely, van párisi levél, Rédiger Gézától egy zsoltár s a magyar protestáns lapok nyilatkozata az unitáriusokról ismertetve van terjedelmesen.

Nyilvános kérelem.

Folyó évi szept. 11-én éppen 10 éve lesz annak, hogy kis-kadácsi Simén Domokos theologiai tanárt eltemettük. Sirhantja ma is jelenül áll. Az anya földdel csaknem egyenlővé tette az idő. Ha tovább is emlékkő és gondozás nélkül hagyjuk e hantot, a melyben porai nyugosznak Siménnek, a kit életében magunkénak oly büszkén és örömmel vallottunk: akkor nem marad számunkra más emlék, mint nagyszerű munkái, a melyek őt Dávid Ferencz és Enyedi György halhatatlan tudósaink mellé állítják. Azonban a hála és kegyelet nemcsak műveit, hanem sirhantját is megbecsülni és ápolni parancsolják. E parancsoló kötelességérzet indította a „Gagy- és Nyikómenti unitárius papi önképzőkör“ tagjait arra, hogy Simén Domokos sirja fölé (Kadácsban) emlékoszlopot állítani megkísértse. Hinni akarjuk, hogy Simén tanítványai, barátai és tisztelői, tehát unitárius vallásközönségünk tagjai mindnyájan segíteni fognak e nemes célunk kivitelében. E végre, önképzőkörünk megbizásából, tisztelettel kérem egyházunk tagjait, hogy szives adományait e célból ne vonják meg. Legyenek munkások arra, hogy ez év szeptember 11-én, a nagy halott eltemetésének 10 éves fordulóján, az emlékkövet méltó ünnepélyességgel leleplezhessük. Adományokat elfogad Boros György tanár Kolozsvárt, továbbá alólírott Alsó-Siménfalván (u. p. Sz.-Keresztur) mint bizottsági pénztárnok. Az adományok beküldését ez évi június 30-ig kérjük.

A gagy- és nyikómenti papi önképzőkör megbizásából.

Németh István, a.-siménfalvi pap

Nyilvános nyugtázás.

Harmadik közlemény.

A Dávid Ferencz Egylet pénztárába fizettek:

Alapítók 10—10 forintot: Özvegy Gálfalvi Imréné, Egyed Ferencz H.-Szent-Pál; Kovács Dénes Bágyon; Herczeg Odeschalchy Arthur Kitzó; Dániel Lajos Vargyas; Szabó Mózes Szeged; A-Siménfalvi olvasókör; Filep Kálmán Vaja; Hajos János Budapest; Derzsi Károly Budapest; Ürmössy Gyula Bndapest; Bányai János Hidalmás; Weinberger Kálmán Hidalmás.

Bágyi Kálmán, pénztárnok.

TARTALOM.

Jézus feltámadott. (Költemény.)		Igaz történet az élethől Gvidó B. 90
Nagy Lajostól	81	A méhészet fontossága Albu J. 91
Jézus feltámadása. Clarke Fr. J.	82	Egyleti élet és munkásság . . . 93
Buzogány Áron (képpel) Ferencz		Hazánk és a külföld 98
Józseftől	84	Irodalom 99
Jézus és a keresztesőrü madár.		Nyilvános kérelem 100
(Legenda) Végh Mátyástól 89		Nyilvános nyugtázás 100